

Sygn. akt III AUa 123/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2018 r.

**Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: SSA Irena Różańska-Dorosz

Sędziowie: SSA Monika Kiwiorska-Pajak

SSA Ireneusz Lejczak (spr.)

Protokolant: Karolina Sycz

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2018 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z odwołania (...) Sp. z o.o. w O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

przy udziale W. P. (1)

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek apelacji (...) Sp. z o.o. w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 10 października 2017 r. sygn. akt V U 1015/17

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 października 2017 r. Sąd Okręgowy w Opolu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie (...) Sp. z o.o. w O. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 18 kwietnia 2017 r., na podstawie której organ rentowy ustalił, że W. P. (2) jako wykonujący umowę zlecenia u płatnika składek (...) Sp. z o.o. w O. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom; emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu w okresie od 1 października 2012 r. do 31 grudnia 2013 r. (pkt I) oraz zasądził od wnioskodawcy na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. kwotę 1.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt II).

W uzasadnieniu skarżonego wyroku Sąd I instancji wskazał, że decyzją organ rentowy stwierdził podleganie W. P. (1) wskazanym tamże ubezpieczeniom w związku z zatrudnieniem na podstawie umowy zlecenia zawartej z Grupą (...) Sp. z o. o. w O.. Powyższa decyzja dotyczyła stosunku prawnego łączącego Grupę (...) Sp. z o. o. w O. ze zleceniobiorcą W. P. (1) i tylko wskazane podmioty mogły skutecznie wnieść odwołanie od jej treści. Odwołanie zaś od decyzji złożone zostało przez inny podmiot, który nie ma legitymacji procesowej czynnej. W związku z tym Sąd Okręgowy przesłał odwołującemu się odpis odpowiedzi na odwołanie celem umożliwienia złożenia wniosku na podstawie art. 196 k.p.c. o zawiadomienie o toczącym się procesie właściwego adresata decyzji, czego odwołujący się nie uczynił.

W konsekwencji odwołanie podlegało oddaleniu stosownie do treści art. 477 § 1 k.p.c. O kosztach procesu Sąd ten orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. i § 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Z wyrokiem tym nie zgodziła się spółka (...) i wywiodła apelację. Zaskarżyła w niej tenże wyrok w całości i zarzuciła mu:

1) naruszenie prawa procesowego:

a) poprzez nieważność na skutek braku wezwania do udziału Grupa (...) Sp. z o.o., która jest zainteresowana sprawą, co wynika z treści decyzji kierowanej do Grupa (...) Sp. z o.o.;

b) poprzez nieważność na skutek braku wezwania do udziału Syndyka Masy upadłości (...);

c) poprzez nieważność na skutek braku wezwania do udziału w sprawie Syndyka Masy Upadłości spółki (...) Sp. z o.o.;

d) art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. w związku z art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku systemie ubezpieczeń, który wymaga w razie sporu w przedmiocie podlegania ubezpieczeniom społecznym wydania decyzji osobie zainteresowanej oraz płatnikowi składek, którymi byli (...) sp. z o.o. z i (...) ujęci w systemie informatycznym w związku z zgłoszeniami zainteresowanego ubezpieczonego co wymagało zawieszenia postępowanie w niniejszej sprawie z urzędu do czasu uregulowania tamtych kwestii,

e) art. 233 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego i nie wzięcie pod uwagę woli i akceptacji przez strony postępowania a to powoda, obie agencje i uczestnika zmiany stosunków prawnych ich akceptacji i faktycznej realizacji zgodnie z podpisanymi umowami na rzecz innego podmiotu, a nie pozwanego, co pozwala skutecznie podważyć ocenę dowodów dokonaną przez Sąd Okręgowy;

2) naruszenie prawa materialnego:

a) art. 477¹¹ k.p.c. poprzez przyjęcie, że powodowi nie można przyznać przymiotu strony, gdy jest on inną osobą, której praw i obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja;

b) art. 353¹ k.c. poprzez naruszenie zasady swobody zawierania umów pomiędzy powodem a uczestnikiem oraz powodem a (...) oraz pomiędzy uczestnikiem a (...) sp. z o.o. za pracę dla (...),

c) przez niewłaściwe zastosowanie art. 83 § 1 k.c. i art. 58 § 1 k.c. w następstwie błędnego przyjęcia przez Sąd, że czynności związane z przejęciem uczestnika, które zaszły pomiędzy powodem a (...), a także pomiędzy uczestnikiem a (...) były czynnościami pozornymi, mającymi na celu obejście przepisów prawa,

d) art. 4 pkt 2) lit. a) ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez nie uwzględnienie, że płatnikiem składek jest pracodawca - w stosunku do pracowników oraz jednostka organizacyjna lub osoba fizyczna pozostająca z inną osobą fizyczną w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie tej osoby ubezpieczeniami społecznymi i w związku z tym z tytułu wykonywania prac ochroniarskich płatnikiem składek za zainteresowanego była więc agencja pracy tymczasowej (...),

e) art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który wskazuje, że podstawą wymiaru składek jest przychód, a którego przychodu po stronie uczestnika ze strony powoda nie było w spornym okresie co wyklucza uznanie powoda jako płatnika składek na ubezpieczenie,

f) art. 83 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez uznanie, że ustawa deleguje organ w zakresie ustalania treści stosunków prawnych w tym stosunku pracy i pozwala stosować kryteria znane z kodeksu cywilnego jak pozorność w sytuacji gdy ustawa systemowa odesłania do kodeksu cywilnego nie zawiera,

3) nierozpoznanie istoty sprawy poprzez stwierdzenie, że:

- a) powód nie może być uznany za stronę w sytuacji, gdy Sąd I instancji nie dokonał żadnych ustaleń faktycznych w kierunku zbadania interesu prawnego i faktycznego powoda, który zatrudnił zainteresowanego wypożyczając go z agencji pracy tymczasowej;
- b) nie doszło do przejścia do nowego pracodawcy do (...) sp. z o.o. a następnie do (...) w sytuacji, gdy w aktach sprawy są umowy jak i oświadczenia o rozwiązaniu tych umów złożone przez osoby upoważnione do reprezentacji tych podmiotów,
- c) niezrozumienie, na czym polega świadczenie outsourcingu pracowniczego,
- d) sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego z powodu dysharmonii ustaleń faktycznych pomiędzy materiałem zgromadzonym w sprawie, a konkluzją, do jakiej dochodzi sąd na podstawie tego materiału w rozważaniach uzasadnienia wyroku;
- e) nieuwzględnienie, że z agencji pracy tymczasowej korzystał płatnik składek jako pracodawca użytkownik i powód nie wynajmował zainteresowanego zatrudnionego w (...) Sp. z o.o., a następnie (...).

Mając powyższe na uwadze wniosła o zmianę w całości wyroku i zmianę w całości decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i ustalenie, że ubezpieczony u płatnika B. S. nie podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu, chorobowemu jako zleceniobiorca w okresie wskazanym w decyzji oraz obciążenie organu kosztami postępowania wg. norm przepisanych, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył

Apelacja nie była uzasadniona i jako taka nie zasługiwała na uwzględnienie.

Przeprowadzone przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne korespondują ze zgromadzonym przez ten Sąd materiałem dowodowym i nie przekraczają określonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c. granic swobodnej oceny dowodów. Z ustaleń tych, Sąd Okręgowy wyprowadził trafne wnioski, odpowiadające zastosowanym przez siebie i powołanym w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przepisom prawa materialnego.

Dlatego też, rozważania prawne Sądu Okręgowego, Sąd Apelacyjny także przyjął jako własne, co czyni zbędnym konieczność ich przytaczania i powtarzania po Sądzie I instancji.

W tym miejscu należy wyjaśnić, że aby Sąd mógł udzielić ochrony prawnej w ramach procesu, z żądaniem jej udzielenia osoba do tego uprawniona musi wystąpić przeciwko osobie zobowiązanej. W przeciwieństwie bowiem do zdolności sądowej, legitymacja procesowa nie stanowi ogólnej kwalifikacji podmiotu, która jest cechą stałą. Musi więc podlegać ocenie w każdym procesie. Legitymacja procesowa to przesłanka materialnoprawna skuteczności powództwa, którą należy interpretować, jako wynikające z przepisów prawa materialnego uprawnienie do wystąpienia w danym procesie w charakterze powoda bądź odpowiednio odwołującego się od decyzji (legitymacja procesowa czynna) lub pozwanego (legitymacja procesowa bierna) – (uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 września 1997 r., III CKN 152/97).

Legitymacja procesowa jest pozytywną przesłanką jurysdykcyjną, podlegającą ocenie na podstawie przepisów prawa materialnego, zatem jej ewentualny brak skutkuje oddaleniem powództwa (uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 czerwca 2002 r., I ACa 1238/01).

W rozpoznawanej sprawie odwołanie od decyzji adresowanej do płatnika składek Grupa (...) Sp. z o.o. w O. oraz ubezpieczonego W. P. (1) złożyła spółka (...) Sp. z o.o. w O.. Spółka ta zatem nie miała statusu strony ani nie legitymowała się uprawnieniem do złożenia odwołania w sprawie jako ubezpieczony, skoro zarówno z przedmiotu

decyzji, jej adresatów, jak również treści uzasadnienia wynika, że spółka (...) Sp. z o.o. nie była zainteresowana w sprawie.

Zgodnie z art. 477¹¹ § 2 k.p.c. zainteresowanym jest ten, czyje prawa lub obowiązki zależą od rozstrzygnięcia sprawy. Jeżeli zainteresowany nie bierze udziału w sprawie, sąd zawiadomi go o toczącym się postępowaniu. Zainteresowany może przystąpić do sprawy w ciągu dwóch tygodni od dnia doręczenia zawiadomienia. Do zainteresowanego przepisu art. 174 § 1 nie stosuje się. Tymczasem przedmiotem sporu jest podleganie obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym przez W. P. (1). Decyzja, od której odwołała się spółka (...) Spółka z o. o. była adresowana jedynie do płatnika składek Grupa (...) Sp. z o.o. i ubezpieczonego. Nie była adresowana do spółki (...). Nie ulega wątpliwości, że zakres i przedmiot rozpoznania sądowego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyznacza przedmiot decyzji organu rentowego i żądanie zgłoszone w odwołaniu wniesionym do sądu. Zgodnie natomiast z treścią art. 477¹¹ § 1 k.p.c. stronami w postępowaniu z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych są: ubezpieczony, osoba odwołująca się od orzeczenia wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności, inna osoba, której praw i obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja, organ rentowy, wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności oraz zainteresowany.

Niniejsza sprawa nie dotyczy orzekania o niepełnosprawności, wobec czego pozycję procesową w/w osób należy traktować z punktu widzenia pozostałych, poza organem rentowym, stron postępowania w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z art. 476 § 5 pkt 2 k.p.c. „ubezpieczony” to - w pewnym uproszczeniu - osoba, która ubiega się o ustalenie istnienia bądź nieistnienia ubezpieczenia i wymiaru związanych z tym świadczeń, a zatem adresat decyzji zapadłej w wyniku rozpoznania jej wniosku. Ani Grupa (...), ani tym bardziej (...) nie są ubezpieczonymi w rozumieniu powyższego przepisu, gdyż nie składali wniosku o żadne z tych świadczeń, ani nie ubiegali się o ustalenie obowiązku ubezpieczenia, bowiem decyzje o objęciu ich tymi ubezpieczeniami organ rentowy wydał z urzędu.

Określenie „inna osoba, której praw i obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja” dotyczy osoby, wobec której organ wydał decyzję bez jej wniosku, na skutek działania z urzędu. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych mamy niejednokrotnie do czynienia z mnogością stron, których interesy, zarówno procesowe, jak i materialnoprawne mogą być zbieżne, ale i pozostawać ze sobą w sprzeczności. Widać to wyraźnie w sprawach, w których przedmiotem postępowania jest np. wysokość podstawy wymiaru składki (pracodawca a pracownik), prawo do zasiłku chorobowego czy odpowiedzialność osób trzecich za zobowiązania składkowe (np. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością a członkowie jej zarządu). W takich przypadkach zaskarżona decyzja jest kierowana do ubezpieczonego albo innej osoby, której praw i obowiązków dotyczy, ale jednocześnie decyzja ta swoją treścią wpływa na prawa i obowiązki podmiotu, który bez uregulowania zawartego w wymienionym przepisie nie posiadałby w postępowaniu statusu strony i nie jest adresatem decyzji.

Zainteresowanym zaś jest ten, czyje prawa lub obowiązki zależą od rozstrzygnięcia sprawy, ale nie jest on adresatem decyzji, wydanej przez organ rentowy, ponieważ nie kształtuje ona bezpośrednio jego sytuacji prawnej. Zainteresowany ani nie ubiega się przed organem rentowym o świadczenie z ubezpieczenia społecznego, ani nie domaga się ustalenia istnienia bądź nieistnienia obowiązku ubezpieczenia, jego zakresu lub wymiaru składki z tego tytułu. Nie jest też stroną materialno-prawnego stosunku ubezpieczenia społecznego w sytuacji, gdy organ rentowy rozstrzyga z urzędu o obowiązkach wynikających z tego stosunku prawnego. Ma on interes prawny w uzyskaniu określonego orzeczenia sądowego, jeżeli decyzja organu rentowego kształtująca sytuację prawną strony danego materialnoprawnego stosunku ubezpieczenia społecznego wpływa na jego prawa i obowiązki, choć nie wynikają one bezpośrednio z tej decyzji. W sytuacji spółki (...) Sp. z o.o. zaś takie przesłanki nie mają w niniejszej sprawie miejsca. Przedmiotowa w rozpatrywanym postępowaniu decyzja nie wpływa ani na prawa ani na obowiązki tejże spółki, bowiem to nie ten podmiot będzie zobowiązany do zapłaty składek na ubezpieczenie społeczne. Nie można też było uznać za zainteresowanego podmiotu, który nie odwołał się od decyzji bezpośrednio do niego skierowanej – w postępowaniu sądowym zainicjowanym przez stronę nie posiadającą interesu prawnego w rozpoznaniu sprawy. Kontynuowanie takiego sporu byłoby sprzeczne z zasadą kontrydiktoryjności przewidującej prowadzenie procesu pomiędzy stronami o przeciwstawnych racjach.

W tej sytuacji wytoczone przez spółkę (...) Sp. z o.o. odwołanie należało oddalić, bez konieczności merytorycznego odnoszenia się do zgłoszonych przez stronę zarzutów.

Mając na uwadze powyższe apelacja podlegała oddaleniu z mocy art. 385 k.p.c., o czym Sąd Apelacyjny orzekł w sentencji wyroku.

SSA Monika Kiwiorska-Pajak SSA Irena Różańska-Dorosz SSA Ireneusz Lejczak

R.S.